

Bankaların ESG Skorlarını Etkileyen Finansal Oranların Belirlenmesi; Türk Bankacılık Sektöründen Kanıtlar¹

Nezvat Çalış², Hasan Hüseyin YILDIRIM^{3,4}, Şakir Sakarya⁵

ÖZET

Bankacılık sektörü, ekonomik faaliyetlerin sürdürülebilirliği açısından kredi aracılığı ve likidite temini gibi temel işlevleriyle kritik bir rol üstlenmektedir. Sektörde meydana gelen olumlu gelişmeler finansal piyasalarda istikrarı desteklerken, olumsuzluklar kırılganlıkları artırmaktadır. Öte yandan, Çevresel, Sosyal ve Yönetişim (ESG) skorları, büyük şirketlerin sürdürülebilirlik ve etik uygulamalar çerçevesinde nasıl değerlendirildiğini göstermekte ve yatırımcılar için önemli bir gösterge niteliği taşımaktadır. Bankacılık sektörü, sermaye tahsisi ve finansal aracılık işlevleri nedeniyle ESG kriterlerinin uygulanmasında önemli bir konuma sahiptir. Bu çalışmada Türkiye’de faaliyet gösteren 6 bankanın 2013-2023 dönemi için yıllık verileri kullanılmıştır. Çalışmada panel veri analiz yöntemi uygulanmış ve regresyon modeli yardımıyla ilişkiler test edilmiştir. Çalışmada bağımlı değişken olarak ESG skorları, bağımsız değişken olarak ise bankaların finansal performansını yansıtan aktif karlılığı, özsermaye karlılığı, finansal varlıklar / toplam varlıklar, tüketici kredileri/toplam krediler, likit aktifler/toplam aktifler, faiz gelirleri/toplam aktifler ve toplam aktifler gibi oranlar kullanılmıştır. Çalışmada bankaların ESG skorlarını etkileyen oranlar belirlenmeye çalışılmıştır. Yapılan korelasyon analizinde aktif karlılığının ve özsermaye karlılığının yönetim skoru ile yüksek korelasyona sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aktif karlılığının ve özsermaye karlılığının ESG skorlarını pozitif olarak etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bankacılık Sektörü, ESG Skorları, Finansal Performans, Panel Veri Analizi, Regresyon Analizi.

Determining Financial Ratios Affecting Banks’ ESG Scores: Evidence from the Turkish Banking Sector

ABSTRACT

The banking sector plays a critical role in the sustainability of economic activities with its basic functions such as credit intermediation and liquidity provision. While positive developments in the sector support stability in financial markets, negativities increase vulnerabilities. On the other hand, Environmental, Social and Governance (ESG) scores show how large companies are evaluated within the framework of sustainability and ethical practices and are an important indicator for

¹ Bu çalışma 22-24 Mayıs 2025 tarihinde 5. Uluslararası Bankacılık Kongresinde sunulmuş ve özet metin olarak yayımlanan çalışmanın gözden geçirilmiş ve genişletilmiş halidir.

² Doç. Dr., Bandırma Onyedil Eylül Üniversitesi, Bandırma Meslek Yüksekokulu, Muhasebe ve Vergi Bölümü, ORCID: 0000-0002-5604-0728

³ İletişim Yazarı: hhyildirim@balikesir.edu.tr

⁴ Prof. Dr., Balıkesir Üniversitesi, Burhaniye Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Finans ve Bankacılık Bölümü, ORCID: 0000-0002-5840-8418

⁵ Prof. Dr., Balıkesir Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, ORCID: 0000-0003-2510-7384

(Makale Gönderim Tarihi: 07.07.2025 / Yayın Tarihi: 29.12.2025)

Doi Numarası: [10.18026/cbayarsos.1737184](https://doi.org/10.18026/cbayarsos.1737184)

Makale Türü: Araştırma Makalesi

investors. The banking sector has an important position in the implementation of ESG criteria due to its capital allocation and financial intermediation functions. In this study, annual data from 6 banks operating in Turkey for the period 2013–2023 were used. Panel data analysis method was applied in the study and the relationships were tested with the help of regression model. ESG scores were used as dependent variables in the study and ratios such as return on assets, return on equity, financial assets / total assets, consumer loans / total loans, liquid assets / total assets, interest income / total assets and total assets reflecting the financial performance of banks were used as independent variables. The study attempted to determine the ratios affecting banks' ESG scores. In the correlation analysis, it was concluded that return on assets and return on equity had a high correlation with the governance score. It was concluded that return on assets and return on equity positively affect ESG scores.

Keywords: Banking Sector, ESG Scores, Financial Performance, Panel Data Analysis, Regression Analysis.

1. GİRİŞ

Küresel iklim değişikliği, sosyal adaletsizlikler ve kurumsal yönetim eksiklikleri, iş dünyasının yalnızca kâr odaklı değil, aynı zamanda sürdürülebilirlik odaklı bir yaklaşımla yönetilmesi gerektiğini ortaya koymuştur. Bu bağlamda, Çevresel, Sosyal ve Yönetişim (ESG) faktörleri, işletmelerin sürdürülebilirlik performanslarını değerlendirmek için önemli bir ölçüt haline gelmiştir. ESG kavramı, ilk olarak 2004 yılında Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi kapsamında yayınlanan "Who Cares Wins" raporuyla akademik ve kurumsal çevrelerde dikkat çekmiş ve o tarihten bu yana yatırım dünyasında stratejik bir araç olarak benimsenmiştir (UN Global Compact, 2004). ESG, yalnızca çevre dostu uygulamaları değil, aynı zamanda iş gücünün haklarına saygı, toplumsal katkılar ve şeffaf yönetim gibi unsurları da kapsamaktadır.

Günümüzde yatırımcılar, yalnızca finansal getirilerle değil, aynı zamanda yatırım yaptıkları şirketlerin topluma ve çevreye olan etkileriyle de ilgilenmektedirler. Bu değişim, sorumlu yatırım ya da etki yatırımı olarak tanımlanan yeni bir yatırım paradigmasını doğurmuştur. ESG kriterlerinin yatırım kararlarına entegre edilmesi, potansiyel risklerin erken aşamada tespit edilmesini sağlamakta ve yatırım portföylerinin uzun vadeli istikrarını artırmaktadır (Eccles, Ioannou & Serafeim, 2014). Bu nedenle ESG, sadece etik bir yaklaşım değil, aynı zamanda finansal bir zorunluluk olarak da görülmektedir. Yapılan araştırmalar, ESG performansı yüksek şirketlerin uzun vadede daha istikrarlı nakit akışına, daha düşük sermaye maliyetine ve daha güçlü kurumsal itibara sahip olduğunu göstermektedir (Friede, Busch & Bassen, 2015).

Ayrıca ESG kriterleri, sadece yatırımcılar için değil, işletme yöneticileri ve politika yapıcılar açısından da stratejik bir yol haritası sunmaktadır. Örneğin, Avrupa Birliği'nin yürürlüğe koyduğu "Sürdürülebilir Finans Eylem Planı" ve "Yeşil Mutabakat" gibi girişimler, şirketleri ESG kriterlerini daha şeffaf ve ölçülebilir biçimde raporlamaya zorlamaktadır. Bu düzenlemeler, ESG'nin yalnızca gönüllülük esasına dayalı bir kavram

olmaktan çıkıp, kurumsal bir zorunluluk haline geldiğini göstermektedir (EU Commission, 2021).

Son yıllarda sürdürülebilirlik kavramı, küresel finansal sistemin merkezine yerleşmiş ve yatırım kararlarında önemli bir belirleyici haline gelmiştir. Bu kapsamda ESG kriterleri, şirketlerin uzun vadeli değer oluşturma kapasitelerinin değerlendirilmesinde temel göstergeler arasında yer almaktadır (Friede, Busch & Bassen, 2015). Bankacılık sektörü ise sermaye tahsisi, risk yönetimi ve ekonomik kalkınmaya olan katkısı nedeniyle ESG kriterlerinin değerlendirilmesinde kritik bir rol oynamaktadır.

Dünya genelinde olduğu gibi Türkiye’de de bankalar, sürdürülebilir finansman uygulamaları ve ESG odaklı stratejiler doğrultusunda faaliyet göstermeye başlamıştır. Borsa İstanbul’da işlem gören bankalar, özellikle BIST Sürdürülebilirlik Endeksi’nin oluşturulmasıyla birlikte, ESG performanslarını raporlamaya ve iyileştirmeye yönelmiştir. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) gibi düzenleyici kurumlar da finansal istikrarın sürdürülebilirlik ilkeleriyle uyumlu hale gelmesine yönelik düzenlemeler geliştirmektedirler.

ESG skorlarının bankaların kârlılığı üzerindeki etkisi, özellikle gelişmekte olan ülkelerde henüz yeterince araştırılmamış bir alandır. Türk bankacılık sektörü bu açıdan dikkat çekici bir örnek teşkil etmektedir; zira sektör, yüksek regülasyon düzeyi, yoğun rekabet ortamı ve artan çevresel-sosyal baskılar altında faaliyet göstermektedir. ESG uygulamalarına yönelik yatırımların, bankaların itibarı, müşteri güveni ve sermaye maliyeti üzerinde olumlu etkiler oluşturduğu düşünülmektedir (Buallay, 2019). Öte yandan, kısa vadeli kârlılık hedefleri ile sürdürülebilirlik yatırımları arasında bir denge kurulması gerekliliği, yöneticiler açısından stratejik bir karar alanı doğurmaktadır.

Bu çalışmanın temel amacı, Türk bankacılık sektöründe finansal oranların ESG skorları üzerindeki etkisini analiz etmektir. Literatürde ESG’nin genel olarak firma performansı, kârlılık, piyasa değeri veya yatırımcı davranışları ile ilişkisini inceleyen çok sayıda çalışma bulunmasına rağmen, özellikle bankacılık sektöründe ESG skorlarını şekillendiren finansal oranların sistematik biçimde ele alındığı araştırmalar sınırlıdır. Türkiye örneği, gelişmekte olan bir ülke olarak hem dinamik ekonomik koşulları hem de artan düzenleyici baskılar nedeniyle özgün bir bağlam sunmaktadır. Dolayısıyla bu çalışma, bankaların finansal yapılarındaki belirli göstergelerin (kârlılık, likidite, sermaye yeterliliği, aktif kalitesi vb.) ESG skorlarıyla nasıl bir ilişki içinde olduğunu ortaya koyarak literatüre katkı sağlamaktadır. Böylece hem yatırımcılar hem de düzenleyici kurumlar açısından, bankaların sürdürülebilirlik performanslarını değerlendirmede kullanılacak somut finansal göstergelerin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Sonuç olarak ESG, günümüzün karmaşık ekonomik, çevresel ve toplumsal sorunlarına bütünsel bir çözüm sunan ve şirketlerin uzun vadeli değer oluşturma kapasitelerini değerlendirmek için kullanılan çok boyutlu bir yaklaşımdır. Bu çalışmada, bankaların ESG skorlarının belirleyen finansal oranların neler olduğu araştırılmıştır. Bu kapsamda çalışma giriş, literatür taraması, yöntem ve sonuç bölümü olmak üzere 4 bölümden oluşmaktadır.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Bu bölümde ESG ile ilgili ulusal ve uluslararası çalışmalar karşılaştırmalı olarak özetlenmektedir. Literatürde çalışmalar genel olarak ESG ile finansal performans ilişkisi, ESG raporlama ve belirleyicileri ve ESG'nin risk üzerindeki etkileri olmak üzere üç başlık altında toplanabilir.

ESG ve finansal performans ilişkisini inceleyen uluslararası çalışmalar; Brogi ve Lagasio (2019), ABD'de sanayi ve finansal kuruluşları karşılaştırmış ve özellikle bankalarda çevresel duyarlılık ile kârlılık arasında güçlü pozitif ilişki olduğunu tespit etmişlerdir. Sharma vd. (2020) Hindistan'da, ESG açıklama düzeyleri ile finansal ve piyasa performansı arasında pozitif; buna karşılık kaldıraç oranı ile negatif ilişki olduğunu saptamışlardır. Yuen vd. (2022) küresel bankalar için ESG'nin kısa vadede kârlılığı azalttığını ancak uzun vadede artırabileceğini ifade etmişlerdir. Wu (2022), ABD'de NASDAQ firmalarında ESG'nin net kâr marjı üzerinde pozitif yönde etkisinin olduğunu ortaya koyarken; D'Amato vd. (2023) EuroStoxx-600 şirketlerinde ESG'nin EBIT üzerinde anlamlı ve güçlü pozitif etki yaptığını belirlemişlerdir.

ESG ve finansal performans ilişkisiyle ilgili ulusal çalışmalar; şimşek ve Çankaya (2021), G-8 ülkelerindeki bankaları incelemiş ve çevresel puan ile ROA/ROE arasında negatif, sosyal puan ile pozitif ilişkinin olduğunu saptamıştır. Acar vd. (2021), BIST Sürdürülebilirlik Endeksi'ne girişte yönetsel ve kurumsal faktörlerin etkili olduğunu bulmuştur. Kulalı (2022), ESG puanlarının piyasa değeri üzerinde pozitif etkisinin özellikle büyük firmalarda daha belirgin olduğunu belirlemiştir. Çetenak vd. (2022), Türk bankalarında sosyal ve yönetim boyutlarının performans üzerinde pozitif etkili olduğunu, çevresel boyutun ise anlamlı olmadığını tespit etmiştir. Aydoğmuş vd. (2022) BIST firmalarında ESG skorlarının firma değeri ve kârlılık üzerinde pozitif etkisinin olduğunu ortaya koymuştur.

ESG raporlama ve belirleyicileriyle ilgili uluslararası çalışmalar; Abdul Rahman ve Alsayegh (2021), Asya şirketlerinde firma büyüklüğü, kârlılık ve kaldıraç gibi değişkenlerin ESG raporlamada etkili olduğunu tespit etmişlerdir. Brogi vd. (2022), ABD sigorta şirketlerinde ESG farkındalığının büyük ve mali açıdan sağlam şirketlerde daha yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Martiny vd. (2024) ise literatürdeki farklılıkların ESG veri sağlayıcılarının heterojenliğinden kaynaklandığını vurgulamışlardır.

ESG raporlama ve belirleyicileriyle ilgili ulusal çalışmalar; şahin ve Acar (2023), BIST firmalarında likiditesi yüksek ve büyük şirketlerin ESG raporlama olasılığının daha fazla olduğunu tespit etmişler ve bu sonucu meşruiyet ve paydaş teorileri ile açıklamışlardır. Abdioğlu ve Aytekin (2025), firma büyüklüğü, kaldıraç ve kârlılığın ESG skorları üzerinde pozitif etkili olduğunu ve meşruiyet ile vekalet teorileriyle tutarlı olduğunu ifade etmişlerdir.

ESG ve riskle ilgili uluslararası çalışmalar; Ridwan ve Alghifari (2025), Endonezya'da ESG'nin finansal riski artırdığını ancak yüksek operasyonel verimlilik ve kârlılığın bu riski

dengelediğini belirlemişlerdir. Morri vd. (2024), emlak sektöründe ESG faktörlerinin etkilerinin homojen olmadığını, çevresel faktörlerin ROA'yı artırırken sosyal faktörlerin performansı olumsuz etkileyebildiğini vurgulamışlardır.

ESG ve riskle ilgili ulusal çalışmalar; Ceylan vd. (2024), BIST şirketlerinde ESG skorları ile finansal risk düzeyi arasında negatif ilişki tespit etmişler; yüksek ESG performansı gösteren şirketlerin daha düşük risk sergilediğini belirlemişlerdir. Onocak (2024), ESG kriterlerini banka performans ölçümlerine dahil etmiş ve bankaların sıralamalarında ESG'nin belirleyici olduğunu ortaya koymuştur.

Görüldüğü gibi literatür genel olarak değerlendirildiğinde ESG'nin finansal performans üzerindeki etkisinin çoğunlukla pozitif olduğu ancak ülke, sektör ve ESG bileşenlerine göre farklılıklar gösterdiği görülmektedir. Bu bağlamda uluslararası çalışmalar genellikle ESG'nin uzun vadeli faydalarını vurgularken, bazı bulgular (Yuen vd., 2022; Çetenak vd., 2023) ESG'nin kısa vadede maliyetleri artırabileceğini, dolayısıyla kârlılığı azaltabileceğini göstermektedir. Türkiye örneğinde ise ESG'nin özellikle firma büyüklüğü ve yönetsel faktörlerle birlikte daha etkili olduğu, bankacılık sektörü özelinde çevresel boyutun bazen nötr veya negatif olabildiği dikkat çekmektedir. Tablo 1'de ESG'nin finansal performans üzerine etkisini inceleyen ulusal ve uluslararası çalışmaların özetlerine yer verilmiştir.

Tablo 1. Literatür Taraması

Yazar(lar) ve Yıl	Ülke/Örneklem	Dönem	Yöntem	Temel Bulgular
Brogi & Lagasio (2019)	ABD, 17.358 gözlem	2000–2016	Panel veri analizi	ESG–ROA pozitif; özellikle bankalarda çevresel faktörler kârlılığı artırıyor
Sharma vd. (2020)	Hindistan, Firmalar	2013–2016	OLS	ESG açıklamaları firmaların finansal performansını artırıyor, kaldıraç negatif
Abdul Rahman & Alsayegh (2021)	Asya, halka açık firmalar	2005–2017	Kesitsel analiz	Firma büyüklüğü, kârlılık, kaldıraç ESG raporlamayı artırıyor
Acar vd. (2021)	Türkiye, BİST şirketleri	2011–2018	Lojistik & doğrusal regresyon	Yönetim yapısı ve denetim özellikleri endekse girişte önemli
Kulalı (2022)	Türkiye, BİST şirketleri	2016–2020	Panel regresyon (Ohlson modeli)	ESG–piyasa değeri pozitif; büyük firmalarda etkiler daha güçlü
Brogi vd. (2022)	ABD, 107 sigorta şirketi	2010–2018	Panel veri analizi	Büyük ve sağlam şirketlerde ESG farkındalığı daha yüksek

Ma'in vd. (2022)	Malezya, firmalar	2010–2020	OLS & çoklu regresyon	ESG, GSYİH büyümesi ve nüfus performansı ile pozitif ilişkili
Aydoğmuş vd. (2022)	Uluslararası, 5000 firma	2013–2021	Panel veri analizi	ESG–firma değeri & kârlılık pozitif; çevre boyutu anlamsız
Çetenak vd. (2022)	Türkiye, bankalar	2010–2020	PCSE, FGLS	Sosyal & yönetim–ROA/TobinQ pozitif; çevresel skor etkisiz
Yuen vd. (2022)	51 ülke, 487 banka	2006–2021	GMM	ESG kısa vadede kârlılığı azaltıyor; uzun vadede artırıyor (U–şeklinde ilişki)
Wu (2022)	ABD, NASDAQ 100 firma	2022	Doğrusal regresyon	ESG–net kâr marjı pozitif
Prodanova & Tarasova (2023)	Rusya, PJSC Tatneft	2019–2022	Nicel & kuramsal analiz	ESG–gelir arasında doğrudan ilişki
D'Amato vd. (2023)	Avrupa, EuroStoxx 600	2011–2020	ML yöntemleri	ESG–EBIT pozitif
Şahin & Acar (2023)	Türkiye, BIST 222 firma	2014–2021	Panel probit & logit	Büyük ve likit firmalar ESG raporlama eğiliminde
Arslan & Yağcılar (2023)	25 ülke, 63 banka	2010–2019	Panel regresyon analizi	ESG kurumsal yönetim–ROA pozitif; diğer skorlar negatif
Çetenak vd. (2023)	ABD, 183 banka	2016–2020	Panel veri analizi	ESG–performans ters U ilişkisi
Onocak (2024)	Türkiye, 6 banka	2019–2022	CAMELS & Entropi	ESG dahil edilince banka sıralamaları değişiyor
Ridwan & Alghifari (2025)	Endonezya, altyapı sektörü	2020–2022	Panel veri analizi	ESG finansal riski artırıyor; kârlılık bu ilişkiyi güçlendiriyor
Agnese vd. (2024)	Avrupa, bankalar	2015–2022	SYS-GMM	ESG'si yüksek bankalar daha yüksek ROA, ROE ve NIM elde ediyor
Morri vd. (2024)	Uluslararası, 200+ emlak şirketi	2015–2021	Panel regresyon analizi	ESG–performans ilişkisi heterojen; çevresel faktörler pozitif, sosyal negatif
Dınarjito (2024)	Endonezya, firmalar	2016–2021	Regresyon analizi	ESG'nin kârlılık & firma değeri üzerinde etkisi yok
Ceylan vd. (2024)	Türkiye, BIST firmaları	2010–2022	OLS panel	ESG (KSS)–risk negatif; yüksek ESG düşük risk

Martiny vd. (2024)	Sistemantik inceleme	2024	PRISMA & içerik analizi	Bulgulardaki farklılıklar veri sağlayıcı çeşitliliğinden kaynaklı
Abdioğlu & Aytekin (2025)	Türkiye, 34 firma	2018- 2022	Panel veri analizi	Firma büyüklüğü, kârlılık, kaldıraç ESG'yi artırıyor; teorilerle tutarlı

3. VERİ VE YÖNTEM

Bu çalışmada bankaların ESG puanlarının belirlenmesinde içsel faktörlerden yararlanılmıştır. Çalışmada Türkiye’de faaliyet yürüten 6 bankanın (Akbank, Garanti Bankası, Halk Bankası, Türkiye İş Bankası, Vakıflar Bankası, Yapı ve Kredi Bankası) 2013-2023 yılları arasındaki yıllık verilerinden yararlanılarak panel veri analizi yapılmıştır. Araştırmada kullanılan değişkenler Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2. Araştırmada Kullanılan Değişkenler

Değişken Türü	Kısaltma	Değişkenler
Bağımlı Değişkenler	ESG	Çevresel, Sosyal ve Yönetişim Toplu Puanı
	ENV	Çevre Puanı
	SCI	Sosyal Puanı
	GOV	Yönetişim Puanı
Bağımsız Değişkenler	ROA	Aktif Karlılığı
	ROE	Özsermaye Karlılığı
	OTA	Özkaynaklar/Toplam aktifler
	FTA	Finansal varlıklar /Toplam Varlıklar
	TTK	Tüketici Kredileri/toplam krediler
	LTA	Likit aktifler/Toplam aktifler
	ITA	Faiz gelirleri/toplam varlıklar
	TAK	Toplam Aktifler

Bu çalışmada bağımsız değişkenler, bankaların finansal performans ve risk yapısını yansıtan temel oranlar arasından seçilmiştir. Seçimde iki temel kriter öncelikli olmuştur: birincisi, bu değişkenlerin literatürde ESG-performans ilişkisini inceleyen çalışmalarda sıkça kullanılması; ikincisi ise Türk bankacılık sektörü için düzenleyici kurumlar ve yatırımcılar açısından anlamlı bir değerlendirme aracı sunmasıdır. Bu bağlamda Aktif Karlılığı (ROA) ve Özsermaye Karlılığı (ROE), bankaların kârlılık düzeyini ölçmekte olup, ESG uygulamalarının uzun vadeli kârlılık ve risk yönetimi üzerindeki etkilerini değerlendirmek amacıyla modele dahil edilmiştir. Özkaynaklar/Toplam Aktifler oranı (OTA) sermaye yeterliliğini yansıtarak ESG ile finansal sağlamlık arasındaki ilişkiyi incelemeye imkân sağlamaktadır. Finansal Varlıklar/Toplam Aktifler (FTA) oranı, bankaların yatırım portföyü yapısını ortaya koyarken, Tüketici Kredileri/Toplam Krediler (TTK) oranı kredi tahsis politikalarının sürdürülebilirlik açısından önemini vurgulamaktadır. Likit Aktifler/Toplam Aktifler (LTA) oranı likidite düzeyini göstererek ESG skorlarıyla likidite yönetimi arasındaki potansiyel ilişkiyi değerlendirme imkanı

sağlamaktadır. Faiz Gelirleri/Toplam Aktifler (ITA) bankaların gelir yapısındaki faiz bağımlılığını ölçerken, sürdürülebilir yatırımlar ve ESG odaklı stratejilerin gelir yapısına etkilerini anlamak için önemlidir. Son olarak, Toplam Aktifler (TAK) bankaların büyüklüğünü temsil etmekte ve literatürde büyük bankaların ESG uygulamalarına daha fazla kaynak ayırabildiği, raporlama şeffaflığının daha yüksek olduğu bulgularını desteklemektedir. Bu değişkenler aracılığıyla, ESG skorları ile bankaların finansal yapıları arasındaki çok boyutlu ilişki kapsamlı bir şekilde incelenebilmektedir.

Çalışma kapsamında oluşturulan 8 model Tablo 3’de yer almaktadır. Tablo 3’te yer alan çoklu regresyon denkleminde 7 adet bağımsız değişken yer almaktadır. Denklem bir panel veri setine dayalı olarak oluşturulmuş zaman ve yatay kesit veri setini barındırmaktadır. Ekonometrik modelin analizinde ve diğer testlerin tespit edilmesinde STATA paket programından yararlanılmıştır.

Tablo 3. Araştırmada Kullanılan Modeller

Modeller	Denklemler
Model 1	$ESG_{it} = \beta_0 + \beta_1 ROA_{it} + \beta_2 OTA_{it} + \beta_3 FTA_{it} + \beta_4 TTK_{it} + \beta_5 LTA_{it} + \beta_6 ITA_{it} + \beta_7 TAK_{it} + u_{it}$
Model 2	$ENV_{it} = \beta_0 + \beta_1 ROA_{it} + \beta_2 OTA_{it} + \beta_3 FTA_{it} + \beta_4 TTK_{it} + \beta_5 LTA_{it} + \beta_6 ITA_{it} + \beta_7 TAK_{it} + u_{it}$
Model 3	$SCI_{it} = \beta_0 + \beta_1 ROA_{it} + \beta_2 OTA_{it} + \beta_3 FTA_{it} + \beta_4 TTK_{it} + \beta_5 LTA_{it} + \beta_6 ITA_{it} + \beta_7 TAK_{it} + u_{it}$
Model 4	$GOV_{it} = \beta_0 + \beta_1 ROA_{it} + \beta_2 OTA_{it} + \beta_3 FTA_{it} + \beta_4 TTK_{it} + \beta_5 LTA_{it} + \beta_6 ITA_{it} + \beta_7 TAK_{it} + u_{it}$
Model 5	$ESG_{it} = \beta_0 + \beta_1 ROE_{it} + \beta_2 OTA_{it} + \beta_3 FTA_{it} + \beta_4 TTK_{it} + \beta_5 LTA_{it} + \beta_6 ITA_{it} + \beta_7 TAK_{it} + u_{it}$
Model 6	$ENV_{it} = \beta_0 + \beta_1 ROE_{it} + \beta_2 OTA_{it} + \beta_3 FTA_{it} + \beta_4 TTK_{it} + \beta_5 LTA_{it} + \beta_6 ITA_{it} + \beta_7 TAK_{it} + u_{it}$
Model 7	$SCI_{it} = \beta_0 + \beta_1 ROE_{it} + \beta_2 OTA_{it} + \beta_3 FTA_{it} + \beta_4 TTK_{it} + \beta_5 LTA_{it} + \beta_6 ITA_{it} + \beta_7 TAK_{it} + u_{it}$
Model 8	$GOV_{it} = \beta_0 + \beta_1 ROE_{it} + \beta_2 OTA_{it} + \beta_3 FTA_{it} + \beta_4 TTK_{it} + \beta_5 LTA_{it} + \beta_6 ITA_{it} + \beta_7 TAK_{it} + u_{it}$

Tablo 4’te tanımlayıcı test istatistikleri yer almaktadır. ESG ve alt boyutları olan değişkenlere bakıldığında (ENV, SCI, GOV): Ortalama ESG skorunun 65.19 ve çarpıklığın negatif (-0.44) olarak gerçekleştiği görülmektedir. Bu da puanların sola çarpık olduğunu ve çoğunluğun ortalamanın üzerinde puan aldığını göstermektedir. ENV (Çevresel) skorunun yüksek (ortalama: 80.72), ancak çarpıklığın negatif (-1.95) ve basıklığın (7.82) olduğu görülmektedir. SCI (Sosyal) skorlar da benzer şekilde yüksek (77.93 ortalama) ve sola çarpık ve GOV (Yönetişim) skoru ortalamaya göre daha düşük (45.92) ve dağılımın daha dengeli olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Değişkenlere Ait Tanımlayıcı İstatistik Değerleri

	ESG	ENV	SCI	GOV	ROA	ROE	OTA	FTA	TTK	LTA	ITA	TAK
Ortalama	65.19	80.72	77.93	45.92	1.88	17.30	10.48	23.55	26.16	20.24	8.37	10.02
Medyan	65.00	83.00	81.00	45.00	1.52	13.55	10.81	22.72	25.91	20.12	7.51	9.86
Maksimum	89.00	99.00	97.00	80.00	6.73	55.60	15.09	41.41	39.59	33.01	13.89	13.01
Minimum	25.00	15.00	31.00	15.00	0.19	3.49	4.83	11.92	12.83	8.37	6.20	7.88
Standart Sapma	13.51	16.50	15.45	16.03	1.39	11.36	2.36	7.75	5.96	6.13	1.86	1.45
Çarpıklık	-0.44	-1.95	-0.87	0.18	2.07	2.04	-0.55	0.41	0.05	0.08	0.95	0.34
Basıklık	2.93	7.82	3.19	2.39	6.58	6.34	2.69	2.08	2.64	2.15	2.95	1.96
Jarque-Bera	2.19	106.02	8.55	1.40	82.86	76.85	3.68	4.14	0.38	2.06	9.99	4.21
Olasılık	0.33	0.00	0.01	0.49	0.00	0.00	0.15	0.12	0.82	0.35	0.00	0.12
Gözlem Sayısı	66	66	66	66	66	66	66	66	66	66	66	66

Tablo 4’te yer alan finansal performans göstergelerinden ROA ve ROE’ye bakıldığında ROA’nın ortalamasının %1.88 ve oldukça düşük olduğu görülmektedir. ROA’nın çarpıklık değeri 2.07 ve basıklık değeri 6.58 dir. ROE’nin ortalaması ise %17.30’dur. Çarpıklık değeri 2.04 olarak elde edilmiştir. Buna göre, ROE değişkeni sağa çarpık bir dağılım göstermektedir. Basıklık değeri normal dağılımın “3” kritik değerinden yüksektir. Bu sonuçlar göre ROE değişkeninin dağılımının sivri olduğunu göstermektedir. Jarque-Bera test istatistiği 76.85’dir. Bu değer normal dağılım için kritik değer olan 5.99 değerinden yüksektir. Dolayısıyla ROA ve ROE değişkeni normal dağılım özelliğine sahip değildir. Diğer değişkenlerin tanımlayıcı test istatistikleri incelendiğinde, değişkenlerden ENV, SCI ve ITA hariç normal dağılım özelliği sergilediği söylenebilir. Ortalama ve medyan değerlerin birbirine yakın olması, özellikle OTA, TTK ve LTA gibi değişkenlerde dağılımın simetrik olduğunu göstermektedir. Çarpıklık değerleri çoğunlukla ± 1 aralığında yer almakta olup, bu da verilerin büyük ölçüde normal dağılıma yakın olduğunu işaret etmektedir.

Tablo 5. Değişkenlere Ait Korelasyon Analizi Sonucu

	ESG	ENV	SCI	GOV	ROA	ROE	OTA	FTA	TTK	LTA	ITA	TAK
ESG	1.00											
ENV	0.84	1.00										
SCI	0.85	0.73	1.00									
GOV	0.75	0.48	0.32	1.00								
ROA	0.38	0.32	0.22	0.39	1.00							
ROE	0.39	0.29	0.27	0.35	0.96	1.00						
OTA	0.09	0.23	-0.15	0.24	0.48	0.28	1.00					
FTA	0.62	0.48	0.55	0.46	0.33	0.31	0.15	1.00				
TTK	-0.17	-0.12	-0.28	-0.02	0.42	0.31	0.52	-0.13	1.00			
LTA	-0.42	-0.29	-0.53	-0.18	0.02	-0.04	0.27	-0.34	0.55	1.00		
ITA	0.50	0.32	0.48	0.35	0.43	0.49	-0.09	0.38	-0.20	-0.60	1.00	
TAK	0.12	0.23	0.03	0.15	-0.29	-0.24	-0.23	-0.03	-0.22	0.13	-0.18	1.00

Tablo 5’te değişkenlere ait korelasyon analizi sonuçları yer almaktadır. Tablo 5 Çevresel, sosyal ve yönetim performansını (ESG, ENV, SCI, GOV) finansal göstergelerle ilişkilendirerek önemli bilgiler sunmaktadır. Tablo incelendiğinde ESG puanının, çevresel (ENV), sosyal (SCI) ve yönetim (GOV) boyutlarıyla oldukça güçlü ve pozitif korelasyonlara sahip olduğu görülmektedir (sırasıyla 0.84, 0.85, 0.75). Bu da ESG’nin bileşenleriyle tutarlı şekilde hareket ettiğini göstermektedir. ESG ile kârlılık göstergeleri olan ROA ve ROE arasındaki pozitif korelasyonlar (sırasıyla 0.38, 0.39) çevresel ve sosyal sorumluluk düzeyi arttıkça finansal performansın da artabileceğini işaret etmektedir. Bununla birlikte, ESG puanı ile likit aktif oranı (LTA, -0.42) ve tüketici kredilerinin toplam kredilere oranı (TTK, -0.17) arasında negatif ilişkiler gözlemlenmektedir; bu da daha yüksek ESG puanına sahip şirketlerin daha az likit veya daha az tüketici kredisi odaklı olabileceğini düşündürmektedir. Diğer yandan, ESG ile şirket büyüklüğü göstergesi olan toplam aktifler (TAK) arasında düşük düzeyde bir ilişki (0.12) olduğu görülmektedir. Diğer bir ifadeyle ESG puanları firma büyüklüğünden bağımsız gelişebilmektedir. Genel olarak tablo, yüksek ESG performansının özellikle kârlılık ve bazı finansal yapılarla pozitif yönde ilişkili olduğunu, ancak likidite ve tüketici kredisi gibi bazı alanlarda ters yönlü bir ilişki gösterebileceğini ortaya koymaktadır.

3. BULGULAR

Bu çalışmada analiz süreci dört temel aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk olarak, birimlerin birbirinden bağımsız olup olmadığını belirlemek amacıyla yatay kesit bağımlılığı testi uygulanmıştır. Bu adım, modelin tahmininde kullanılacak yöntemlerin geçerliliği açısından kritik öneme sahiptir. İkinci aşamada, veri yapısına en uygun tahmin yönteminin belirlenebilmesi için uygun model seçimi yapılmıştır. Üçüncü adımda, seçilen modelin klasik regresyon varsayımlarını (otokolerasyon, değişen varyans, normallik vb.) sağlayıp sağlamadığı varsayımlar testi ile değerlendirilmiştir. Son olarak, varsa sapmalara karşı dayanıklı ve güvenilir sonuçlar elde edebilmek adına dirençli (robust) tahminciler kullanılarak analiz tamamlanmıştır. Çalışmada kullanılan analizin aşamaları Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1. Analizin Aşamaları

Tablo 6’da yatay kesit bağımlılığına ait test sonuçları yer almaktadır. Breusch-Pagan LM (1980) testine bakıldığında tüm değişkenlerin yatay kesit bağımlılığının olduğu görülmektedir. Değişkenlerin zaman boyutunun 11 yıl olmasından dolayı birim kök analizi yapılmamıştır. Eğer zaman boyutu büyük olsaydı yatay kesit analizi sonuçlarına göre ikinci nesil birim kök analizlerinin yapılması daha uygun olacaktır.

Tablo 6. Yatay Kesit Bağımlılığına Ait Test Sonuçları

Değişken Adı	Breusch-Pagan LM		Pesaran CD Testi		Sonuç
	istatistik	olasılık	istatistik	olasılık	
ESG	110.82	0.0001	10.43	0.0001	Var
ENV	111.27	0.0001	10.35	0.0001	Var
SCI	111.28	0.0001	10.44	0.0001	Var
GOV	31.45	0.0001	4.58	0.0001	Var
ROA	76.37	0.0001	7.03	0.0001	Var
ROE	105.62	0.0001	9.77	0.0001	Var
OTA	47.83	0.0001	5.27	0.0001	Var
FTA	117.80	0.0001	10.77	0.0001	Var
TTK	78.46	0.0001	7.92	0.0001	Var
LTA	118.55	0.0001	10.84	0.0001	Var
ITA	135.42	0.0001	11.61	0.0001	Var
TAK	122.98	0.0001	-1.01	0.3160	Var-Yok

Model seçim sonuçları Tablo 7’de yer almaktadır. Modellerin rassal etkili ve sabit etkili olup olmadığını test etmek için Hausman (1978) testi, rassal etkili ve klasik (havuzlanmış) etkinin tespiti için Breusch Pagan LM (1980) testi, sabit etki ve klasik (havuzlanmış) etkinin tespiti içinde F testi kullanılabilir (Tatoğlu, 2012). Bu bağlamda analiz için oluşturulan 8 modelin test istatistikleri sonuçlarına bakıldığında tüm modeller için sabit etkili modelin daha uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 7. Model Seçim Sonuçları

	Hausman Testi		Breusch Pagan LM Testi		F-Testi		Nihai Sonuç
	Ki-Kare Değeri	Prob Değeri	Ki-Kare Değeri	Prob Değeri	Test Sonucu	Prob Değeri	
Model 1	113,84	0.0001	0,01	0.9999	24.22	0.0001	Sabit Etkili Model
Model 2	11,52	0,1176	0,01	0.9999	13.16	0.0001	Sabit Etkili Model
Model 3	57,86	0.0001	0,01	0.9999	14.6	0.0001	Sabit Etkili Model
Model 4	24.94	0.0008	0,01	0.9999	5.07	0.0007	Sabit Etkili Model
Model 5	135.81	0.0001	0,01	0.9999	26,36	0,0001	Sabit Etkili Model
Model 6	35,67	0.0001	0,01	0.9999	13,68	0,0001	Sabit Etkili Model
Model 7	65.51	0.0001	0,01	0.9999	14.71	0,0001	Sabit Etkili Model
Model 8	27.97	0,0002	0,01	0.9999	5,50	0,0004	Sabit Etkili Model

Tablo 8 sabit etkiler modeline göre oluşturulan sekiz farklı modelde üç temel panel veri varsayımının (birimlere göre farklı varyanslılık, otokorelasyon ve birimler arası korelasyon) test sonuçlarını göstermektedir.

Tablo 8. Varsayımların Testleri

	Birimlere Göre Farklı Varyanslılık			Otokorelasyon			Birimler Arası Korelasyon		
	(Modified Wald test)			(Durbin–Watson ve Baltagi–Wu LBI Testleri)			(Breusch-Pagan LM test)		
	Ki-Kare Değeri	Prob Değeri	Sonuç	Durbin–Watson	Baltagi–Wu LBI	Sonuç	Ki-Kare Değeri	Prob Değeri	Sonuç
Model 1	85.45	0.0001*	Var	1,44	1,56	Var	29,31	0,0147**	Var
Model 2	163,90	0.0001*	Var	1,01	1,24	Var	24,70	0,0541***	Var
Model 3	28.57	0.0001*	Var	1,19	1,51	Var	16,41	0,3548	Yok
Model 4	11.64	0,0704***	Var	1,41	1,66	Var	27,43	0,0254**	Var
Model 5	172,25	0.0001*	Var	1,46	1,58	Var	25,97	0,0383**	Var
Model 6	180,83	0.0001*	Var	1,02	1,26	Var	27,62	0,0240**	Var
Model 7	30,82	0.0001*	Var	1,19	1,50	Var	16,51	0,3487	Yok
Model 8	10.5	0,1053***	Var	1,40	1,66	Var	27,63	0,0240**	Var

Not: Değişkenlerin istatistiksel olarak anlamlılıklarında %1 (*), %5 (**), %10 (***) kullanılmıştır.

Tablo 8’e bakıldığında Modified Wald testi (Tatoğlu, 2012), tüm modellerde farklı varyanslılık (heteroskedastisite) sorununu ortaya koymakta; yalnızca Model 4 ve Model 8’de istatistiksel anlamlılık sınırda ($p < 0.10$) olsa da sonuç yine de farklı varyanslılık

ihtimaline işaret etmektedir. Durbin-Watson ve Baltagi–Wu LBI (1999) testleri, tüm modellerde otokorelasyonun var olduğunu göstermekte, zira DW ve LBI değerleri 2'nin oldukça altında kalmakta ve modellerde art arda gözlemler arasında ilişki olduğunu işaret etmektedir. Breusch-Pagan LM (1980) testi sonuçlarına göre ise birimler arası korelasyon çoğu modelde gözlemlenmektedir; yalnızca Model 3 ve Model 7'de bu sorun istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p > 0.10$). Genel olarak, sabit etkilerle tahmin edilen bu modellerde yaygın biçimde farklı varyanslılık, otokorelasyon ve birimler arası korelasyon sorunları bulunmaktadır. Bu durum, panel veri analizlerinde standart hata tahminlerinin güvenilirliği açısından düzeltmeler yapılması gerektiğini göstermektedir.

Tablo 9'da çalışma kapsamında oluşturulmuş 8 farklı modele ait regresyon analizi sonucu yer almaktadır. Yukarıda belirtilen farklı varyanslılık, otokorelasyon ve birimler arası korelasyon sorunlarını çözmek için dirençli tahmincilerden olan Driscoll-Kraay (1998) tahmincisi kullanılmıştır.

Tablo 9. Modellerin Regresyon Analizi Sonuçları (Driscoll-Kraay Tahmincisi)

	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4	Model 5	Model 6	Model 7	Model 8
	ESG	ENV	SCI	GOV	ESG	ENV	SCI	GOV
ROA	3,95*	4,13*	4,09*	3,23**				
ROE					0,45*	0,46*	0,45*	0,38*
OTA	-5,68*	-5,05*	-5,43*	-5,05*	-5,53*	-4,89*	-5,26*	-4,95*
FTA	-0,03	-0,24	0,21	-0,26	-0,05	-0,26	0,20	-0,28
TTK	-0,07*	-1,19**	-1,26*	-0,04	-0,71*	-1,11**	-1,17*	-0,01
LTA	-0,92*	-1,01*	-0,97*	-0,77**	-0,97*	-1,06*	-1,01*	-0,82**
İTA	0,25	-0,21	-0,45	1,20	0,16	-0,27	-0,48	1,07
TAK	-1,03	0,03	-0,48	-1,13	-1,28***	-0,23	-0,75	-1,33
Sabit	165,63*	184,87*	183,42*	117,22*	166,64*	185,44*	183,47*	119,03*
F Testi	(7,5)	(7,5)	(7,5)	(7,5)	(7,5)	(7,5)	(7,5)	(7,5)
Prob > F	0,0001	0,0001	0,0001	0,0001	0,0001	0,0001	0,0001	0,0001
R-squared	0,83	0,64	0,76	0,40	0,84	0,65	0,77	0,41

Not: Değişkenlerin istatistiksel olarak anlamlılıklarında %1 (*), %5 (**), %10 (***) kullanılmıştır.

Tablo 9'a bakıldığında, ESG ve alt bileşenlerinin yer aldığı tüm modellerde bu değişkenlerin etkisi anlamlı bulunmuş, en yüksek açıklayıcılığa sahip modeller ESG içerenler modeller olmuştur (ROA'lı model için $R^2 = 0.83$, ROE'li model için $R^2 = 0.84$). ROA ve ROE değişkenleri ESG ve alt bileşenlerini pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı şekilde etkilemektedir. Karlılık açısından değerlendirildiğin ROA'nın ROE'ye göre ESG ve alt bileşenleri daha yüksek bir katsayı ile etkilediği görülmektedir. Buna karşılık, OTA (öz kaynak oranı), TTK (tüketici kredileri oranı) ve LTA (likit aktif oranı) değişkenleri çoğu modelde negatif ve anlamlı etkiler göstermiş, bu da söz konusu finansal yapı unsurlarının kârlılığı olumsuz etkileyebileceğini göstermektedir. FTA (finansal varlık oranı), İTA (faiz geliri oranı) ve TAK (toplam aktifler) ise çoğu modelde istatistiksel olarak anlamlı çıkmamıştır. Tüm modellerin F istatistikleri yüksek düzeyde anlamlıdır ve bu da

modellerin genel olarak güçlü ve açıklayıcı olduğunu göstermektedir. Sonuçlar, sürdürülebilirlik performansının kârlılıkla pozitif ilişkili olduğunu; ancak bazı finansal yapı göstergelerinin bu ilişkiyi baskılayabileceğini işaret etmektedir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüzde ESG faktörlerinin önemi her geçen gün artmakta ve sürdürülebilirlik, sadece bir tercih değil, kurumsal bir zorunluluk haline gelmektedir. Bu dönüşüm, özellikle kaynakları etkin yöneten, riskleri erken gören ve toplumsal sorumluluğu önceleyen sektörler için stratejik avantajlar sunmaktadır. Bankacılık sektörü ise, sermaye akışını yönlendiren merkezi bir aktör olarak ESG ilkelerinin uygulanmasında kritik bir rol üstlenmektedir. Sürdürülebilir finansman, iklim risklerinin yönetimi ve sosyal sorumluluk bilinciyle şekillenen kredi politikaları sayesinde bankalar, hem finansal istikrarlarını güçlendirebilmekte hem de uzun vadeli değer yaratımına katkı sağlayabilmektedir.

Bu çalışmada, Türkiye bankacılık sektörü özelinde ESG skorlarını etkileyen finansal oranlar incelenmiştir. Analizler sonucunda, aktif karlılığı (ROA) ve özsermaye karlılığı (ROE) ESG toplu puanı, çevresel, sosyal ve yönetim puanları üzerinde pozitif ve anlamlı etki göstermiştir. Bu bulgular, literatürdeki Brogi & Lagasio (2019) ve Çetenak vd. (2022) gibi uluslararası ve ulusal çalışmaların, kârlılığın ESG performansı üzerindeki olumlu etkisini destekleyen sonuçlarıyla da uyumludur. Özkaynaklar/Toplam aktifler (OTA), tüketici kredileri/Toplam krediler (TTK), likit aktifler/Toplam aktifler (LTA) ve toplam aktifler (TAK) gibi bazı finansal oranlar ise ESG skorları üzerinde negatif ve anlamlı etkiler göstermiştir; bu bulgu, Yuen vd. (2022) ve Çetenak vd. (2023) tarafından gözlemlenen kısa vadeli maliyetlerin veya büyüklüğe bağlı sınırlamaların ESG performansını baskılayabileceğine dair literatürle paralellik göstermektedir.

Bu çalışmanın literatüre katkısı Türkiye özelinde ESG performansı ile bankaların finansal göstergeleri arasındaki ilişkiyi ampirik olarak ortaya koymasıdır. Ulusal literatürde konuyla ilgili bankacılık sektörüne odaklanan çalışmalar sınırlıdır (Çetenak vd., 2022; Onocak, 2024) ve bu çalışmanın bu boşluğu doldurması beklenmektedir. Ayrıca, ESG'nin bankaların yönetsel ve finansal kararlarıyla doğrudan bağlantısını göstererek sürdürülebilir finans literatürüne yeni kanıtlar sunmaktadır. Çalışma kağısındaki öneriler üç grupta üzetlenmiştir. Bunlar;

Bankalar için öneriler;

- ✓ Finansal performans göstergelerini (ROA, ROE) iyileştirmek, ESG skorlarını artırmak için stratejik bir araç olarak kullanılabilir.
- ✓ Tüketici kredileri ve likidite yönetiminde ESG odaklı risk değerlendirmeleri yapılarak, kısa vadeli kârlılık hedefleri ile sürdürülebilirlik yatırımları arasında denge sağlanabilir.
- ✓ ESG raporlama süreçlerini güçlendirerek, yatırımcı ve paydaş güvenini artırabilirler.

Yatırımcılar ve politika yapıcılar için öneriler;

- ✓ ESG performansı yüksek bankalara yatırım yaparken uzun vadeli getiri ve risk azaltma avantajları dikkate alınabilir.
- ✓ Düzenleyici kurumlar, ESG raporlama standartlarını ve teşviklerini güçlendirerek bankaların sürdürülebilirlik odaklı stratejilerini destekleyebilir.

Gelecek çalışmalar için öneriler;

- ✓ Farklı dönemler ve kriz etkilerinin (ör. COVID-19) ESG performansı ve finansal oranlar arasındaki ilişkiyi incelemek üzere araştırmalar yapılabilir.
- ✓ Moderatör veya aracı değişkenlerin (banka büyüklüğü, sermaye yeterliliği, sektör tipi) ESG-finansal oran ilişkisine etkisi araştırılabilir.
- ✓ Diğer gelişmekte olan ülkelerle karşılaştırmalı çalışmalar, Türkiye örneğinin özgünlüğünü daha iyi anlamak için yapılabilir.

Sonuç olarak, bu çalışmanın ESG skorları ile finansal performans göstergeleri arasındaki ilişkiyi açıklayarak, bankaların sürdürülebilirlik stratejilerini şekillendirmeleri ve paydaşların bilinçli kararlar alması için hem teorik hem de pratik bir katkı sunması beklenmektedir.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Makalenin tüm süreçlerinde Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi'nin araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygun olarak hareket edilmiştir.

Yazarların Makaleye Katkı Oranları

Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

Çıkar Beyanı

Yazarın herhangi bir kişi ya da kuruluş ile çıkar çatışması yoktur.

KAYNAKÇA

- Abdioğlu, N. , & AYTEKİN, S. (2025). An Analysis of the Determinants of Environmental, Social and Governance (ESG) Scores at the Firm level on Borsa İstanbul Companies, *Journal of Economics and Administrative Sciences*, 26(1): 95-104, doi: 10.37880/cumuiibf.1550128
- Abdul Rahman, R., & ALSAYEGH, M. F. (2021). Determinants of corporate environment, social and governance (ESG) reporting among Asian firms. *Journal of Risk and Financial Management*, 14(4), 167, doi.org/10.3390/jrfm14040167
- Acar, M., DURMAZ, Ş., & COŞGUNARAS, Ş. N. (2021). Sürdürülebilirlik Performansını Etkileyen Finansal ve Finansal Olmayan Faktörler Üzerine Bir Araştırma: BIST Sürdürülebilirlik Endeksi Örneği. *Journal of Accounting and Taxation Studies*, 14(1), 129-160, doi.org/10.29067/muvu.719005
- Agnese, P., Cerciello, M., Oriani, R., & Taddeo, S. (2024). ESG controversies and profitability in the European banking sector. *Finance Research Letters*, 61, 105042, doi.org/10.1016/j.frl.2024.105042
- Arslan, Z., & YAĞCILAR, G. G. (2023). Sürdürülebilir finans kapsamında çevresel, sosyal ve kurumsal yönetim (ESG) ile banka karlılığı arasındaki ilişki üzerine uluslararası bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 14(40), 1236-1263, doi.org/10.21076/vizyoner.1218886

- Aydoğmuş, M., Gülay, G., & Ergun, K. (2022). Impact of ESG performance on firm value and profitability. *Borsa Istanbul Review*, 22, S119-S127, doi.org/10.1016/j.bir.2022.11.006
- Baltagi, B. H., & Wu, P. X. (1999). Unequally spaced panel data regressions with AR (1) disturbances. *Econometric Theory*, 15(6), 814-823, doi.org/10.1017/S0266466699156020
- Breusch, T. S., & Pagan, A. R. (1980). The Lagrange multiplier test and its applications to model specification in econometrics. *The Review of Economic Studies*, 47(1), 239-253, doi.org/10.2307/2297111
- Brogi, M., & Lagasio, V. (2019). Environmental, social, and governance and company profitability: Are financial intermediaries different?. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 26(3), 576-587, doi.org/10.1002/csr.1704
- Brogi, M., Cappiello, A., Lagasio, V., & Santoboni, F. (2022). Determinants of insurance companies' environmental, social, and governance awareness. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 29(5), 1357-1369, doi.org/10.1002/csr.2274
- Buallay, A. (2019). Is sustainability reporting (ESG) associated with performance? Evidence from the European banking sector. *Management of Environmental Quality: An International Journal*, 30(1), 98-115, doi.org/10.1108/MEQ-12-2017-0149
- Ceylan, E., Mutlu, S., & Şimşek, R. (2024). Corporate Social Responsibility Performance and Financial Risk Dynamics in Turkish Companies Listed on Borsa Istanbul. *JOEEP: Journal of Emerging Economies and Policy*, 9(Special Issue), 104-119.
- Çetenak, E. H., Aytac, A., & Yağlı, İ. (2023). Çevresel, Sosyal Ve Kurumsal Yönetişim (ESG) Değerlerinin Banka Performansı Üzerine Etkisi: ABD Bankaları Örneği. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 32(2), 424-434, doi.org/10.35379/cusosbil.1136191
- Çetenak, E. H., Ersoy, E., & Işık, Ö. (2022). ESG (Çevresel, Sosyal Ve Kurumsal Yönetim) Skorunun Firma Performansına Etkisi: Türk Bankacılık Sektörü Örneği. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (63), 75-82, doi.org/10.18070/erciyesiibd.1212587
- D'Amato, V., D'Ecclesia, R., & Levantesi, S. (2023). Firms' profitability and ESG score: A machine learning approach. *Applied Stochastic Models in Business and Industry*, 40(2), 243-261, doi.org/10.1002/asmb.2758
- Dınarjito, A. (2024). ESG as an Important Factor of Company Profitability and as a Moderation of Corporate Value. *International Journal of Environmental, Sustainability, and Social Science*, 5(1), 09-19, doi.org/10.38142/ijess.v5i1.928
- Driscoll, J. C., & Kraay, A. C. (1998). Consistent covariance matrix estimation with spatially dependent panel data. *Review of economics and statistics*, 80(4), 549-560, doi.org/10.1162/003465398557825
- Eccles, R. G., Ioannou, I., & Serafeim, G. (2014). The impact of a corporate culture of sustainability on corporate behavior and performance. Harvard Business School Working Paper, No. 12-035.
- EU Commission. (2021). EU Taxonomy and Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). Retrieved from: <https://finance.ec.europa.eu>
- Friede, G., Busch, T., & Bassen, A. (2015). ESG and financial performance: Aggregated evidence from more than 2000 empirical studies. *Journal of Sustainable Finance & Investment*, 5(4), 210-233, doi.org/10.1080/20430795.2015.1118917
- Hausman, J. A. (1978). Specification tests in econometrics. *Econometrica: Journal of the econometric society*, 1251-1271, doi.org/10.2307/1913827
- Kulalı, G. (2022). Çevresel, Sosyal ve Kurumsal Yönetim (ESG) Performansının Piyasa Değeri Üzerindeki Etkisi: Firma Büyüklüğünün Rolü. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi*, 17(3), 787-809, doi.org/10.17153/oguiibf.1098419
- Ma'in, M., Asmuni, S., Junos, S., Rostam, S. N., Azmi, N. H. A., & Sahidza, K. R. (2022). Impact of environmental, social, and governance (ESG), profitability and macroeconomics indicators on firm performance. *Journal of Entrepreneurship, Business and Economics*, 10(2), 1-17.
- Martiny, A., Tagliatalata, J., Testa, F., & Iraldo, F. (2024). Determinants of environmental social and governance (ESG) performance: A systematic literature review. *Journal of Cleaner Production*, 456, 142213, doi.org/10.1016/j.jclepro.2024.142213
- Morri, G., Colantoni, F., & De Paolis, A. M. (2024). ESG performance variability: profitability and market implications for real estate entities in a worldwide context. *Journal of European Real Estate Research*, 17(3), 373-394, doi.org/10.1108/JERER-11-2023-0046

- Onocak, D. (2024). Türkiye'deki Mevduat Bankalarının ENTROPİ Ağırlıklandırılmış CAMELS ve ESG Performans Analizi. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 24(72), 19-42, doi.org/10.55322/mbbakis.1290277
- Prodanova, N., & Tarasova, O. (2023). The impact of ESG principles on the company's profit. *Cadernos de Educação Tecnologia e Sociedade*, 16(3), 685-696, doi.org/10.14571/brajets.v16.n3.685-696
- Ridwan, M., & Alghifari, E. S. (2025). Evaluating the impact of ESG on financial risk: the moderating effects of operational ability and profitability in Indonesian infrastructure firms. *Journal of Accounting & Organizational Change*.
- Sharma, P., Panday, P., & Dangwal, R. C. (2020). Determinants of environmental, social and corporate governance (ESG) disclosure: a study of Indian companies. *International Journal of Disclosure and Governance*, 17(4), 208-217, 10.1057/s41310-020-00085-y
- Şahin, A., & Acar, E. (2023). ESG Skorunun Firmaya Özgü Belirleyicileri, Borsa İstanbul Örneği, *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, Sayı:70, 111-128, doi.org/10.55322/mbbakis.1238294
- Şimşek, O., Çankaya, S., (2021). Examining the relationship between ESG scores and financial performance in banks: evidence from G8 Countries. *PressAcademia Procedia (PAP)*, 14, 169-170, doi: 10.17261/Pressacademia.2021.1524
- Tatoğlu, F. Y. (2012). *Panel veri ekonometrisi*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- UN Global Compact. (2004). Who Cares Wins: Connecting Financial Markets to a Changing World. United Nations.
- Wu, Z. (2022). The analysis of the relationship between ESG and profitability of stocks by linear regression. In *2022 International Conference on mathematical statistics and economic analysis (MSEA 2022)* (pp. 699-703). Atlantis Press, doi:10.2991/978-94-6463-042-8_100
- Yuen, M. K., Ngo, T., Le, T. D., & Ho, T. H. (2022). The environment, social and governance (ESG) activities and profitability under COVID-19: evidence from the global banking sector. *Journal of Economics and Development*, 24(4), 345-364, doi.org/10.1108/JED-08-2022-0136